ACADEMIA ROMÂNĂ

PRIVILEGIILE ȘANGĂILOR

DELA

TÂRGU-OCNA

DE

N. IORGA
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE.

EXTRAS DIN:
ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE
Seria II. — Tom. XXXVII.
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

BUCUREȘTI
LIBRĂRIILE SOCEC & Comp. și C. SFETEA
LEIPZIG — OTTO HARRASSOWITZ.
VIENA — GEROLD & COMP.
1915. 9.

Prețul 20 bani.

Analele Societății Academice Române. — Seria I:

Tom. I—XI. — Sesiunile anilor 1867—1878.

Analele Academiei Române. — Seria II: L. B.

Tom. I—X. — Desbaterile și memoriile Academiei în 1879—1888.
Indice alfabetic al volumelor din *Anale* pentru 1878—1888 . . . . . 2.—
Tom. XI—XX. — Desbaterile și memoriile Academiei în 1888—1898.
Indice alfabetic al volumelor din *Anale* pentru 1888—1898 . . . . . 2.—
Tom. XXI—XXX.—Desbaterile și Memoriile Academiei în 1898—1908.
Indice alfabetic al volumelor din *Anale* pentru 1898—1908 . . . . . 2.—
Tom. XXXI. — Desbaterile Academiei în 1908—9 . . . . . 5.—
» *XXXI.—Memoriile Secțiunii Istorice* . . . . . 10.—
» *XXXII.* — Desbaterile Academiei în 1909—1910 . . . . . 5.—
» *XXXII.* — *Memoriile Secțiunii Istorice* . . . . . 14.—
Știri despre veacul al XVIII-lea în țerile noastre după corespondențe diplomatice străine. I, 1700—1750, de *N. Iorga* . . . . . —,50
Arhiva senatorilor din Chișinău și ocupația rusească dela 1806—1812. III. Amănunte asupra Moldovei dela 1808 la 1812, de *Radu Rosetti* 1,60
— IV. Amănunte asupra Țerii-Românești dela 1808 la 1812, de *Radu Rosetti* . . . . . 2,—
Despre elementele cronologice în documentele românești, de *N. Docan* 1,20
Partidele politice în Revoluția din 1848 în Principatele Române, de *A. D. Xenopol* . . . . . —,50
Studii privitoare la numismatica Țerii-Românești. I. Bibliografie și documente, de *N. Docan* . . . . . —,60
Știri despre veacul al XVIII-lea în țerile noastre după corespondențe diplomatice străine. II, 1750—1812, de *N. Iorga* . . . . —,80
Conflictul dintre guvernul Moldovei și mânăstirea Neamțului. I. Inainte de 1 Iunie 1858, de *Radu Rosetti* 1,60
Marele spătar Ilie Țifescu și omorîrea lui Miron și Velișco Costin, de *I. Tanoviceanu* . . . . . —,50
Luptele dela Ogretin și Teișani din zilele de 13 și 14 Septemvrie 1602 (7111), de *General P. V. Năsturel* . . . . . —,50
Conflictul dintre guvernul Moldovei și mânăstirea Neamțului. II. După 1 Iunie 1859, de *Radu Rosetti* 1,50
Din amintirea unui boier Moldovean din jumătatea întâi a veacului XIX, Dimitrie Ghițescu, 1814—1878, de *A. D. Xenopol* . . —,70
«Doamna lui Ieremia Vodă», de *N. Iorga* . . . . . 1.—
Sociologia și socialismul, de *A. D. Xenopol* . . . . . —,20
Despre metoda în științe și în istorie, de *A. D. Xenopol* . . . . —,20
Țara Severinului sau Oltenia, de *Dr. At. M. Marienescu* . . . . . —,50
» *XXXIII.*—Desbaterile Academiei în 1910—1911 . . . . . 4.—
» *XXXIII.—Memoriile Secțiunii Istorice* . . . . . 12.—
Francisc Rákóczy al II-lea, învietorul conștiinței naționale unguroești și Românii, de *N. Iorga* . . . . . —,40
Un călător italian în Turcia și Moldova în timpul războiului cu Polonia, de *N. Iorga* . . . . . —,30
Două documente privitoare la revolta boierilor din țara Făgărașului în favoarea lui Mihnea Vodă numit cel Rău, 1508—1510, de *Ioan Pușcariu* . . . . . —,20
Carol al XII-lea, Petru cel Mare și țerile noastre, de *N. Iorga* . 1.—
Câtevă note despre cronicele și tradiția noastră istorică, de *N. Iorga* . . . . . —,20
Alte lămuriri despre veacul al XVIII-lea după izvoare apusene. Luarea Basarabiei și Moruzeștii, de *N. Iorga* . . . . . —,40
Răscoala Seimenilor în potriva lui Mateiu Basarab, de *N. Iorga* . —,30
Cevă despre ocupațiunea austriacă în anii 1789—1791, de *N. Iorga.* 1.—
Insemnătatea Divanurilor ad-hoc din Iași și București în istoria renașterii României, de *D. A. Sturdza:*
—— —— I. Tratatul de Paris din 30 Martie 1856 . . . . . —,40
—— —— II. Anul 1856 1,20
—— —— III. Anul 1857 1,60
—— —— IV. Lucrările Divanurilor ad-hoc din Iași și București. 1,60
—— —— V. Anul 1858. Căimăcămia din Moldova a domnilor Ștefan Catargiu, Vasile Sturdza, Anastasie Panu . . . . . 1.—
Partea Românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească (influențe și conflicte), de *N. Iorga* . . . . . —,20
Munții Tămaș și Tămășel, de *Ioan Pușcariu* . . . . . —,20
Dinastia lui Radu Negru Vodă în Ungro-Vlahia (Valahia Mare) și Dinastia Basarabilor în Oltenia (Valahia Mică) și în Valahia Mare, de *Dr. Atanasie M. Marienescu* . . . . . 1.—

PRIVILEGIILE ȘANGĂILOR DELA TÂRGU-OCNA

DE

N. IORGA

Membru al Academiei Române.

Ședința dela 12 Decemvrie 1914.

Acum mai bine de 20 de ani, d-l Gh. Ghibănescu tipărià în ziarul bucureștean «Lupta» o serie de articole despre breasla șangăilor dela Târgu-Ocna. Actele pe cari se sprijinià studiul d-sale erau luate dintr'o «condică a rufeturilor» redactată de un bun caligraf la 1851.

Astăzi d-l Gh. Sion a izbutit să găsească o mare parte a originalelor, începând cu acela care în condică poartă no. 9. Deoarece studiul d-lui Ghibănescu nu se poate întrebuința decât cu foarte mare greutate, deoarece textele trebue redate cu preciziune întocmai așà cum le prezintă originalele, deoarece în sfârșit puncte de vedere nouă se descopăr firește astăzi, socot de folos această notiță.

I.

Pe pământul românesc salinele au fost exploatate și înainte, cu mult înainte de Romani, cu procedeul primitiv, care se poate observà la «Ocna Baciului» din Slănicul Prahovei, de a se săpà gropi cari se tot lărgesc în jos în măsura lucrului. Romanii au dat exploatărilor de sare o mai mare întindere și o perfecțiune tehnică necunoscută până atunci în aceste locuri.

Din cuvântul latin ***salinae*** toate națiile romanice au derivate, și în numele de localități (*Salinas* în spaniolește, Salins, Château-Salins în Franța). La noi vechiul cuvânt de «sărină» — avem însă Lacul-Sărat, Sărata, odată târg la Prut, Sărățel, Sărățica, Sărățeni — a

fost înlocuit prin *Slănic* sau *Slatină*, care, iarăș, se găsește în nume de localități, și faptul că în Moldova ca și în Țara-Românească subt munte sunt «slănicuri», și în Buzău, în Muscel, în Mehedinți sunt «Slătinicuri», pe când Maramurășul cunoaște ca și Oltenia dunăreană «Slatina» — o Slatină însă și în munții Câmpulungului (1), alta în munții Sucevei, de unde numele mânăstirii lui Lăpușneanu; sunt și, mai pretutindeni, Slătioare —, își are însemnătatea sa, arătând poate caracterul îndoit al populației slave, Șchei și Sârbi, cu care am avut a face în cursul timpurilor. Că numele sunt slavone, aceasta n'ar dovedi o persistență slavă, «sarmatică», din timpuri anterioare Romanilor, în aceste locuri, ci poate însușirea salinelor de o putere politică slavă, subt haganul Avarilor ori subt Voevozi proprii.

Indată după așezarea lor, Ungurii au căutat pretutindeni salinele, ca unii cari întrebuințau cursul Murășului pentru a trece această marfă spre Apus. De aceea au ocupat, chiar cu mult dincolo de marginile provinciei lor propriu zise părțile din munte ori de subt munte cari dădeau acest mineral. Tendinței acesteia i se datorește crearea unei posesiuni pe malul Slănicului și până la Bistrița și la Siretiu, în viitoarea Moldovă (cu localitățile, purtând nume unguresc: Bacău-Bakó, Agiud-Egyedhalma (2), Sascut-Szászkut), pe malul Slănicului muntean până la Teleajen și Buzău (județul Secuienilor) și lângă Lotru și Olt (țara Lotrului). Locul de extracțiune îl numiră cu un cuvânt care aparține vechiului fond al limbii slavo-maghiare *ocnă-akna*: de aici «Ocna cu apă», Vizakna, în Ardeal, Ocna Moldovei și Ocna olteană. «Ocnă», de altfel, *înseamnă orice fel de mină*, corespunzând astfel slavului «rodnă» ori celuilalt cuvânt unguresc, *baie* (bánya): astfel în Mehedinți lângă Baia-de-aramă este încă satul Ocne (3).

II.

Venim la Ocna Bacăului, vecină cu Slănicul aceluiași județ, — în veacul al XV-lea eră și aici o Slatină, un pârău cu acest nume (4), — ce nu se află pomenit decât la începutul veacului al XVI-lea. La

(1) I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, I, p. 205.
(2) Hurmuzaki, XV, p. 19, no. XXVI.
(3) O Ocniță în Dâmbovița. «Ocniță» înseamnă în Moldova firidă: «ocnița» sobei.
(4) I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, II, pp. 6—7.

17 Noemvrie 1502, Ștefan cel Mare, către sfârșitul Domniei sale, acordă ctitoriei sale dela Putna între altele dreptul de a ridică pe an 150 de «drobi de sare» dela «ocna noastră dela Totruș» (1) (ѡт нашєн ѡкнн ѡт Тотрꙋша) (2). Deci la această dată nu era un târg, ocna se numià după râul vecin, iar sarea toată câtă se scoteà de acolo era a Domniei; salina se țineà de veniturile domnești, de Cămară. Incă de atunci fără îndoeală *cămărașii* supraveghiau lucrul, singurii cămărași afară de cei dela Curte (Mare Cămăraș, cu dregătorii subordonați lui, cămăraș de izvoade, cămăraș de lumini). Era pe acest pământ moldovenesc, după datina moștenită dela regii Ungariei, cari și ei împrumutaseră norma germană, un *Salzkammergut*, ca acela dela Salzburg, dar fără ca aici să se fi ridicat vreodată «burgul», cetatea.

Vechea populație ungurească va fi fost foarte redusă. Veacul al XVII-lea nu mai arătà decât prin unele orașe, ca la Trotuș, urme dintr'însa. Satele vecine poartă nume duble, românești și unguresti, și cele originale sunt ale Românilor, cari le-au numit după sistemul de colonizare prin «moși» a «moșiilor» cari le poartă numele: Stănești (Sztánfalva), Mănești (Mánfalva, pentru Bandini), Gogești (dela Goga; Godzafalva), Bălana (ung. Völcsök, «moașa»), Slobozia (Ujfalú), Lucăcești (Lukácsfalva), Satul-de-jos (Alfalú), Fântânele (Hidegkút; cf. Sascut); doar Trebeș (Terebes) și Salcuța (Szaloncza) dacă n'au forme corespunzătoare românești cu un mai mare caracter de vechime. Pretutindeni se constată pe la 1640 datinele românești: momâi la drum contra bolilor, paparude, etc. (3). La Trotuș chiar erau abià unsprezece familii de catolici.

Pe acest timp un târg al Ocnei nu existà. Ca pe vremea lui Ștefan cel Mare, era numai salina «spre Apus de târgul Trotușului, pe povârnișul muntelui». Lucrătorii alcătuiau un sat aparte, cu 300 de case, pe lângă alte două, mai depărtate, cari se adăugiseră la munca lor. Domnul își aveà cămărașii, dar ei nu conduceau măcar exploatarea. Cu lucrătorii, *șalgăii* (sálgó) — numele inițial, de unde, de sigur, pentru toată populația străină: *ceangăi* — se încheiase o învoeală, o «ruptă»: fiecare casă era datoare să dea pe săptămână «patruzeci de pietre mari de sare», de «drobi», rămâind să-i

(1) Totruș, Tatros, pare să însemne «râul tătăresc», dela Tătari, cărora le aparținea Moldova.

(2) Bogdan, *l. c.*, II, p. 210.

(3) Urechiă, *Codex Bandinus*, în aceste *Anale*, XVI.

«taie» cum poate: prin șeful familiei ori printr'un om cu plată, un simbriaș; lipsa dintr'o săptămână treceà în sama săptămânii următoare. Erau scutiți de orice dare și, ca plată, li se dedeà un ban de argint sau doi «solizi poloni», polturaci. La sfârșitul anului — al celui financiar, deci 1-iu Septemvrie —, când se schimbă cămărașul, se dă fiecăruia din lucrători, «după numărul casnicilor», un car, două, trei de sare. Fărâmăturile din fiecare zi le luau șalgăii în «coșulețe».

Salina erà imensă, de o sută de stânjeni. «Un oraș s'ar puteà clădì înnăuntru.» Grămezile de sare fac afară ca niște ziduri, pe lângă cari oameni și cară apar ca furnicile. Se duc «drobii» în Rusia, Podolia, Ucraina, la Turci și la Tătari (1).

Comparația o putem face cu Ocnele-Mari muntene descrise de arhidiaconul Pavel de Alep, pe acelaș timp (2). De aici se iea sare pentru toată Turcia europeană; «toată sarea consumată în Rumelia și Constantinopol e adusă din aceste părți». Aici, cei mai mulți lucrători sunt osândiți (și pentru pricini politice). Din adânc se scoteau bolovanii prin mașini mișcate de cai. Satul există pe la 1650, cu bisericile lui. De vreun Cămăraș nu se vorbește nimic, cu toate că și aici proprietatea trebue să fi fost a Domniei.

Cunoaștem un număr de cămărași ai Ocnei moldovenești — nu încă «târg», ci numai «Ocna» —, în cea mai mare parte Greci. Pe timpul lui Bandini erà Ienachi (3). Apoi întâlnim pe Gheorghe cu Iani (4). La 1656 însă, subt Gheorghe Ștefan, în locul Grecilor lui Vasile Lupu, apar Românii Dumitrașco Boul, rudă a Doamnei Safta, și Miron (poate Ciogolea); diacul lor întrebuințează, ca localnic din aceste părți, expresii ungurești ca «șocodolom» (nuntă) (5).

In a doua jumătate a veacului al XVII-lea însă, târgul se formează. «Stan de Ocnă» din c. 1650 trebue să fi fost judele, care se zice aici, ca în Ardeal, «birău» (6). La 1692, pe lângă Cămăraș, un Grec, Sculì, pe lângă fostul Cămăraș Toderașco, găsim pe *grămătic*, Nica, pe *birăul* Vasile Blândea, pe negustorul Zota, pe doi zugravi: Dima și Gheorghe, dintre cari acesta din urmă se zice

(1) Bandini, *l. c.*, pp. 210—2.

(2) *Călătoriile Patriarhului Macarie*, trad. Emilia Cioran, pp. 168—70. «Ocna-Mare» subt Mihaiu Viteazul; *Studii și doc.*, XVI, p. 32.

(3) *Brașovul și Românii*, pp. 56—7, no. 1.

(4) *Ibid.*, pp. 94—5, no. 3.

(5) *Ibid.*, pp. 30—1, no. 2.

(6) *Ibid.*, pp. 79—80, no. 1.

«ἱστοριογράφος», *istoriograf,* nu numai «ζώγραφος» ca tovarășul. Ei lucrau, de sigur, la mânăstirea cea nouă de aice, care aveà în frunte pe Grecul Cozma, pe când Români ca popa Ioan Sorca și Ioan Buhociu, scriitorul zapisului, slujiau la biserica cea veche, cu mormântul unui boier Gavril, din Septemvrie 1653 (1). Pecetea lui Blândea e refacerea, cu legendă neinteligibilă, de vreun Țigan, a celei vechi: figura e a unui om în alt port decât cel românesc, cu pantaloni largi, scurteică și beretă ungurească; în fiecare mână (!) ține câte un ciocan (2).

Prada polonă nu strică mult acestei repezi înnaintări (3).

Se pare că legături deosebite existau între Ocna și Dediul Spătarul, socrul lui Mihaiu Vodă Racoviță: cu cheltueala lui și a nevestei, Ruxanda, se făcù, după 1716, biserica domnească, de lemn, prin îngrijirea nepotului lor, care erà a treia oară Cămăraș al Ocnei (4).

Ctitorul mânăstirii erà marele negustor Ursachi, care-și trăgeà neamul poate de aicea: egumenul Cozma fu acela care-l spovedui la moarte (5). El o înzestrase cu moșia Vlădicica (6). Apoi se adăugì

(1) Iorga, *Inscripții*, I, p. 29, no. 64.
(2) *Studii și doc.*, XI, pp. 280—1, no. 38.
(3) *Ibid.*, p. 166.
(4) *Inscripții*, I, pp. 289, no. 63.
(5) *Ibid.*, p. 54, no. 37.
(6) *Ibid.*, p. 63, no. 74.

Pentru istoria mânăstirii e interesant actul din 2 Iunie 1806, prin care Alexandru Vodă Moruzi hotărește în procesul dintre «Cuviosiia Sa Arhimandritulŭ Iacovŭ, egumenulŭ mănăstiriĭ Berzunțuluĭ», cu «epitropu mănăstiriĭ Precista de la Târgu Ocniĭ». A văzut «ispisoculŭ ce-lŭ are mănăstiria Berzunțuluĭ, de la Domnulŭ Bogdanŭ Vvdŭ (din 23 Aprilie 7078, întărit de Radu Vodă, la 5 Maiu 7132) pe moșiia ce este înpregiurulŭ mănăstiriĭ, dându-ĭ sămne firești și nestrămutati, Valia Albă dispre locŭlŭ cu pricină». Trece mânăstirea Precista «și schitulŭ Măgura» peste hotar, «de aŭ pusŭ stăpănire pe aceli poenĭ». Neavând documente, pierde procesul până la găsirea de acte.

Urmează anaforaua boierilor.

Precista aduceà adeverință «de la doĭ călugărĭ, anumi Pinofreiŭ *(sic)* și Tofanŭ», iar Măgura «de la o călugăriță Aftanasiia». Cercetase anul trecut Spătarul Iordachi Ramadan. La apel Precista e reprezentată prin Meletie arhimandritul și Măgura prin Pitarul Ioan. Bogdan Vodă dădeà Țiganĭ și locul acesta, cu hotare: Măgura cea Mare, Piciorul, Părăul Calului, Capul Săcăturilor. «Părău Alba dinŭ obărșie luĭ și pără ci dă înŭ apa Tazlăuluĭ-Mare, totŭ Alba să numește.»

Se arată dovezile Precistei (v. p. 250). Pe lângă ele, cartea Divanului din 25 Martie 1772, dând voie a se așezà oameni fără bir la Slobozia Zăbe (Bacău), pustiită «dinŭ vremia începeriĭ oștilorŭ». Nu se admite: «la care căndŭ giudecata s'arŭ uita la nepotriviria și nesăvărșiria lorŭ, li-arŭ răsufla ca pe niște hărtiĭ netrebnice»,

la ctitorie Ioan Buhuș, cunoscutul boier dela sfârșitul veacului al XVII-lea.

Din acest timp aflăm, într'o judecată din 1806, rezumatul câtorvà acte privitoare la *satul Ocnei* și la mânăstirea Precistei (Buna Vestire): în cel dintâiu aflăm, pe lângă câțivà din cei dela 1692, pe birăul Nistor; din neamul lui Ioan Buhociu e protopopul Nicolae, de mai târziu, și fiica acestuia, călugărița Atanasia.

«Întâiŭ unŭ zapisŭ dinŭ aniĭ 7208, Iuni 9, de la Ipinofreiŭ (*sic*) călugărulŭ de Valia-Albă, prinŭ care afierosășți la mănăstiria dinŭ *satulŭ Ocniĭ*, unde este hramulŭ Buna Vestire Precisteĭ, a sa driaptă ocină și moșii, poenile dinŭ Valia-Albă, Poenile Opriĭ, care poenĭ li-aŭ făcutŭ elŭ dinŭ păduria întriagă, întărindu și cu blăstămŭ orĭ asupra cuĭ s'arŭ ispiti a strica daniia sa. La care scrisorĭ, cândŭ s'aŭ făcutŭ, zice că s'aŭ întâmplatŭ Echimŭ egumenulŭ de Berzunțu, i *preotu Ioanŭ Buhočŭ, preotu Ioanŭ Sărcă dinŭ Ocnă, Nistorŭ birăŭ*, Barbulŭ Todosie, Tofanŭ i Tofilŭ, călugărĭ dinŭ Berzunțu.

2-le. Alŭ doilia, altŭ zapisŭ, fără veletŭ și lună, totŭ de la acelŭ Pinofreiŭ călugărulŭ, cu care iarășŭ afierosășți sf. mănăstirĭ dinŭ Ocnă, ce este făcută de dum. Ioanŭ Buhușŭ ce aŭ fostŭ Mare Paharnicŭ, unde să prăznuești hramulŭ Blagoveștenii Precisteĭ, numitele poenĭ a Opreĭ dinŭ Valia Albă; totŭ pe aceĭ marturĭ îĭ pomenești că aŭ fostŭ de față la faciria scrisoriĭ, darŭ nicĭ afierositoriulŭ, nicĭ alțĭ marturĭ nu săntŭ iscăliți, fără numaĭ *unŭ preotulŭ Ioanŭ Buhoč.*

3-le. Alŭ triilia, altŭ zapisŭ, dinŭ aniĭ 7208, Avgustŭ 13, scrisŭ înŭ dosulŭ zapisuluĭ de susŭ arătatŭ, de la unŭ Theofanŭ călugărulŭ dinŭ Berzunțu, cu care afierosășți totŭ numitiĭ mănăstirĭ dinŭ Ocnă una poiană dinŭ Valia-Albă, lângă poenile Oprii; și că la faciria scrisoriĭ s'arŭ fi prilejitŭ Dosofteiŭ egumenulŭ de Berzunțĭ și Ioachimŭ ieromonahŭ și Todosie călugărulŭ de Berzunțu.

4-le. Alŭ patrule. O carte domniască dinŭ aniĭ 7211, Maiŭ 1, cu treĭ anĭ înŭ urma zapisălorŭ de susŭ arătat, de la Domnulŭ Costantinŭ Duca Vvodŭ, dată călugărilorŭ de la mănăstiria dums. Logf. Ioanŭ Buhușu de la Ocnă,

---

Pentru posesiunea Măgurei, se arată și un act din 1794 de la «ieromonahulŭ Filimonŭ, nacalnicŭ schituluĭ Măgură», cu întăritură «de Cămărașulŭ de Ocnă, răposatulŭ Medelnicerŭ Mihalachi Rafilă și de la alțĭ marturĭ». *„Loculuĭ de pe Slănicŭ fiindŭ moșii domniască pentru hrana șavgăilorŭ Ocniĭ, pe care nimine dintr'aceĭ ce să hrănescŭ nu săntŭ volnicĭ de a-lŭ dărui pe la mănăstirĭ saŭ a-lŭ vinde.“*

Se decide ca zapisul Atanasiei «să să ei de la schitŭ și să să rupă, ca o scrisoaria pricinuitoare celorŭ cu moșiile de supărare și schituluĭ de zădarnicele cheltueliĭ și umblărĭ prinŭ giudecățĭ pentru lucru străinŭ».

să fie tarĭ și puternicĭ a ținè și a opri a lorŭ driaptă ocină și moșii Poenile Opriĭ, di pe Valia-Albă, care le săntŭ lorŭ danie de la Pinofreiŭ și Tofanŭ, pe zapisŭ ce aŭ, să aibă a le stăpăni eĭ; iarŭ, avăndŭ cineva a răspunde ceva, să vie față la Divanŭ, să-șĭ aducă și dresile ce vorŭ fi avăndŭ.

[5-le.] O scrisoare de danii către schit[ulŭ Măgura], di la aniĭ—*(sic)*, de la o Athanasiia călugărița, fata preotuluĭ Neculaĭ Buhočŭ, protopopu Ocniĭ, prinŭ care afierosăști numituluĭ schitŭ o poiană de fănŭ, cu locŭ de odai și cu păduri, și altă poeniță, maĭ mică, peste părăŭ, pără unde merge către gura Brăteștilorŭ, unde să chiamă la Rupturĭ, la Poiana Popiĭ, pe Albulŭ, și alte moșiĭ care aŭ fostŭ partia eĭ, Poiana Popiĭ pe Slănicŭ, întărindu și cu blăstămŭ asupra acelorŭ ce s'orŭ rădica să-ĭ strici danie ce aŭ făcutŭ ia către schitŭ.»

Avem între copiile de acte pe cari le cuprinde condica lui Constantin Mavrocordat privilegiul acordat, la 1-iu Iunie 1741, la «șangăi ce tae sare la ocnă, careĭ de'nceput, dela strămoșii lor, și păn'acmù, leafa lor au fost orănduită și așăzată a li să da căte un ban de o sare, pe sările ce sănt obĭcinuiți să dea la căutari»: se adaoge acest venit «cu doao părți mai mult», ridicându-l la trei bani (1). Deci se întreià «leafa» săptămânală dela 1650.

Dar Fanarioții, cari schimbaseră rosturile fiscale ale țerii, supuseră pe «șangăi» la plata birului în șferturi deosebite, și tot odată ei cereau dela dânșii și «goștină de oi», câte 6 bani de oaie. Aceasta se vede din următoarea carte, dela 1743, a lui Ioan Mavrocordat, fratele lui Constantin:

Io Ioanŭ Nicolae Voevodŭ bojiiŭ milostiiŭ gospodarŭ zemli moldavscoĭ.

Dat-amŭ și amŭ întăritŭ Domniia Mea tuturorŭ șangăilorŭ de ocnă și altorŭ rufeturĭ a Ocniĭ, după testamentŭ č-aŭ avutŭ de la prea-iubitŭ fratele nostru Domniia Sa Costandinŭ-Vodă, de așăzare de odihna lorŭ și pentru ca să fie eĭ necălcațĭ și nesupărațĭ de slujbașiĭ Ținutuluĭ, cerăndŭ eĭ milă și dreptate de la Domniia Mea, socotit-amŭ și Domniia Mea că după slujba lorŭ care nu-șĭ asamănă cu altele să cade a avea milă, și, după testamentulŭ č-aŭ avutŭ, aseamene amŭ făcutŭ Domniia Mea milă cu dănșiĭ, și i-amŭ ertatŭ de toate dările și angariile, oricăte vorŭ fi pă altă țară, nicĭ peceț, nicĭ altu nimicŭ să nu dea, numaĭ čvertulŭ lorŭ pe așăzare, cumŭ s'orŭ tocmi cu cămărașiĭ. Și, de vreame că văcăritulŭ și cunița s'aŭ rădicatŭ după toată țara, lorŭ încă li s'aŭ rădicatŭ, să n'aibă ača supărare. Așijderea și deseatina de stupĭ să scutească până la doao sute de stupĭ cu mascurĭ, și goștina de oĭ să dea pă obiceaiulŭ lorŭ căte 6 banĭ de oae. Așijderea să aibă pace de camănă, de

(1) *Studii și doc.*, VI, p. 446, no. 1689.

bezmănŭ și de branişte, nič cu aceste să nu fie supărați, de vreame că Ocna iaste osăbită, și să aibă pace de caĭ de olacŭ și de podvozĭ și de toate angariile, cu nimicŭ altŭ să nu fie supărați; numaĭ și eĭ cu mila č-amŭ făcutŭ cu dănșiĭ să fie silitorĭ, puindŭ și maĭ multă nevoință la slujba lorŭ, ca să arate fieștecarele slujba sa fără ničo păgubire venituluĭ Ocniĭ. Ačasta facemŭ știre. Însă peceți să ia, iarŭ de banĭ să nu fie supărați.

Ѯ ѡс, вѧ҃кто 7252, Noem. 20.

Io Ioanŭ Voevoda.

Proč. Logft.
(pecete octogonală cu chinovar.)

Intărind un act din cea dintâi Domnie, Grigore Ghica dă apoi, la 29 Iulie 1747, acest privilegiu:

Io Grigorie Ghica Voevodŭ, bojieiŭ milostiiŭ gospodarŭ zemli moldavscoĭ, facemŭ știre cu acestŭ testamentŭ alŭ nostru tuturorŭ cuĭ să cade a ști pentru șaugăi Ocniĭ și alte rufeturĭ a Ocniĭ, careĭ, viindŭ înnainte Domnii Meale, mi-aŭ arătatŭ testamentulŭ nostru de așăzare lorŭ dinŭ Domniia întăiŭ, scriindŭ precumŭ slujba lorŭ este nelipsită și maĭ grea decătŭ alte slujbe, și, de vreame că slujba lorŭ nu-șĭ asamănă cu altele, așia amŭ fostu socotitŭ că să cade a-ĭ folosi cu mila noastră, și s'aŭ iertatŭ de birŭ și de alte angheriĭ, și să scutiască și bucatele lorŭ. Pentru care iată darŭ că, după cumŭ înŭ Domnia întăiŭ aŭ avutŭ milă, asemene și acmŭ iarășŭ asemene m'amŭ milostivitŭ asupra lorŭ și i-amŭ iertatŭ de toate dările și angheriile, orĭcâte vorŭ fi pe altă țară, nemăruĭ nemică să nu dè, numaĭ čfertulŭ lorŭ să dè pe așăzare, *cumŭ s'orŭ tocmi cu cămărașiĭ. Așijdere și la vreame văcărituluĭ, cândŭ s'arŭ tămplà să fie, să aibă a scuti șease sute vite și o sută caĭ de văcăritŭ și doaĭ sute stupĭ cu mascurĭ de deseatină,* pe aceste bucate nicĭunŭ banŭ să nu dè. Și goștina de oĭ să plătiască pe obiceiulŭ lorŭ, căte șese banĭ de oae. Așijdere să aibî pace de camănă, de bezmănŭ și de branişte (1). Și amŭ scrisŭ eŭ, Tanasie Petrache Iavicĭ, cămărașŭ de izvoade. Ѳѱ ѡс, вѧ҃то 7255, мца Iul. 29 dni.

Io Grigorie Ghica Voevoda.

Pročtŭ Velichi Pitarŭ
(Pecete octogonală.)

In acest moment, la 1748, în August, Ocna nu erà decât tot un sat, cu birău — Ion Harapul —, cu «oameni buni, și bătrâni și tineri», între cari numai Români: Ionașcu Iftimie, Vărlan Neagul,

(1) Ca mai sus.

Pantea, Toader Bord, Ștefan Cuciuiu, Ion Paiul, Neculai Mogoș, Nistor Gaida. «Pecetea satului Ocnei» se schimbase la 1709, și ea înfățișà, cu o legendă românească, — pe lângă vechiul șangău, a cărui pălărie e acum țuguiată, — un om plecat asupra lucrului și un altul care se suie pe scară (1). Știm că pe lângă șangăi sau ciocănași, erau *lăturașii*, *tărăbănțașii*, cari, pe scări ca aceasta, cărau sarea până la gură, unde o primiau *gurarii*, pentru ca *glodașii* să o puie în care; *vătăjeii*, *curtenii* și *haimanalele* îndepliniau rosturi de slugi (2).

Pe timpul când se făceà această pecete, erau, după mărturia lui Dimitrie Cantemir, «multe sute de oameni» cari lucrau la ocnă, boltind nouă galerii sprijinite pe stâlpii lăsați ici și colo: după închipuirea lui, spațiile goale s'ar fi umplut însă la loc după vreo douăzeci de ani. Ca și în vechime, Tătarii din Bugeac, ba chiar și cei din Crimeea, se aprovizionau aici (3).

Intru toate, vechiul privilegiu fu întărit de Constantin Vodă Racoviță la 20 Decemvrie 7258 (1749). Insemnând de două ori punctele de scutire și ruptoare, Mateiu Ghica confirmă acest act la 17 Septemvrie 7262 (1753). Actul are o deosebită importanță diplomatică prin aceea că jos, de o parte și de alta a peceții cu stema amânduror țerilor, se desfășură monograma cu chinovar, după datina cancelariei muntene.

Cartea următoare, a lui Ioan Teodor Callimachi, din 28 Aprilie 7267 (1759), privește «leafa» de trei bani la «o sare»: «și poftimŭ Domniia Mè și pre alți luminați Domnĭ ce vorŭ fi înŭ urma Domnii Mele, ori dinŭ fiĭ noștri saŭ alți, ca să nu strice mila acestorŭ șaugăĭ, precumŭ nice noĭ n'amŭ stricatŭ mila altorŭ Domnĭ, ce maĭ vărtosŭ să întăriască, pentru a lorŭ vecnica pomĕnirea».

Un act nou e acela prin care, la 1761, șangăii reclamă un loc dat de Constantin Vodă Racoviță lui Ștefan Buhăiescul și care le trebue pentru locuințele lor:

Cu mila luĭ Dumnezăŭ noĭ, Ioanŭ Theodorŭ Voevoda, Domnŭ țăriĭ Moldoviĭ.

Facemŭ știre cu ăcastă carte a Domnii Meale tuturorŭ cuĭ să cade a ști

(1) *Studii și doc.*, XVI, p. 85, no. 1.
(2) V. și Teodor Burada, în *Rev. pentru istorie, arheologie și filologie*, III, p. 173, nota 1.
(3) *Descriptio Moldaviae*, pp. 26—7.

pentru locul de prin preĝurul târguluĭ Trotuşuluĭ, carele locŭ iaste datŭ danie şi miluire de Domniia Sa Costandinŭ-Vodă Racoviţă dum. Ştefanŭ Buhăesculŭ bivŭ Velŭ Com., cu ispisocŭ de întăritură; pentru care locŭ dându jalobă maĭ înnainte vremea Domnii Meale toţĭ şangăi şi târgoveţiĭ Ocniĭ, arătându cumŭ că locul Ocniĭ, unde le iaste şiderea, iaste foarte strâmtŭ şi n'aŭ unde ca să-şĭ păşuneză atăta cai Cămărilor, cătŭ şi bucatele lorŭ, şi, fiindŭ suptŭ stăpânirea dum. Com. locul acesta alŭ târguluĭ Trotuşuluĭ, eĭ nicĭ de hrana lorŭ aiurea nu aŭ locŭ, cumŭ şi drumeţiĭ carii vinŭ la ocnă de cumpără sare, şi aceştiia n'aŭ unde-şĭ păşuna bucatele sale, şi, după jaloba lorŭ, amŭ orânduitŭ Domniia Mea pe cinstitŭ şi credincosŭ boeriulŭ Domnii Meale dum. Ioanŭ Cantacozinò bivŭ Velŭ Spath. ca să margă acolò şi să cerceteză locul acesta alŭ târguluĭ Trotuşuluĭ, şi, mergându dum. Spath., aŭ cercetatŭ şi aŭ datŭ şi mărturie hotarnică, întru care şi dumnealuĭ arată cumŭ că, lipsându locul acesta alŭ Trotuşuluĭ, să pricinueşte mare păgubire Cămării Ocniĭ gospodŭ. Decĭ, încredinţându-ne Domniia Mea maĭ vărtosŭ şi dinŭ mărturiia dum. Spăt., amŭ socotitŭ cu totŭ Sfatul boerilorŭ Domnii Meale şi amŭ datŭ ačastă carte a Domnii Meale la mâna şangăilorŭ şi a târgoveţilorŭ de ocnă prinŭ care să fie volnicĭ întâĭ toţĭ şangăi şi târgoveţiĭ Ocniĭ a-şĭ face alĭjverişul lorŭ de hrană şi a păşuna atăta cai Cămării, cumŭ şi bucatele lorŭ, orĭ pe cătŭ locŭ le-arŭ trebui dinŭ locul Trotuşuluĭ, cumŭ şi cărăuşiĭ şi alţĭ drumeţĭ carii orŭ vrea să poposască pe şăsul Trotuşuluĭ, slobozĭ să fie a trece şi a poposi şi a-şĭ păşuna bucatele lorŭ, dupe cumŭ şi maĭ înnainte, şi de spre dum. Com. Buhăesculŭ saŭ de spre alţiĭ supăraţĭ saŭ popriţĭ de spre nime să nu fie, urmându fieştecare după hotărârea ce arătămŭ maĭ susŭ. Şi de aice înnainte cătŭ locŭ va rămânea fără trebuinţa şangăilorŭ şi a târgoveţilorŭ Ocniĭ, cumŭ şi a drumeţilorŭ, cu acelŭ locŭ volnicŭ să fie dumnealuĭ Comisul Ştefanŭ Buhăesculŭ a face orĭce va vrea cu dânsul, iarŭ la locul de trebuinţă dupe cumŭ arătămŭ şi hotărămŭ maĭ susŭ, aşa să să urmeză; într'altŭ chipŭ să nu fie, — că aşa iaste poronca Domnii Meale. Vleatŭ 7269, Noem. 5 dn.

Io Ioanŭ Voevoda.

(Pecete octogonală cu chinovar, din 1759.)

Ianache Cant. 3ti Logftŭ pročt. — S'aŭ trecutŭ la condică.

III.

Deci *Ocna erà acum târg. Ea moştenise vechiul târg al Trotuşului.* Dar la 1748 am văzut că nu erà decât vechiul sat.

Credem că schimbarea s'a făcut într'una din Domniile lui Constantin Racoviţă (1749—1753 şi 1756—7), a cărui familie aveà

legăturile arătate cu localitatea. Un Racoviță, Răducanu, fiu al Hatmanului Dumitrașcu, fratele lui Mihaiu Vodă, și al unei Cantacuzine din București, întors în Moldova, unde luă pe Maria Buhuș, ridică la 1762, cu fiica sa Elena, soție a Păharnicului Petrachi, biserica ce se zice Răducanu, pe care o împodobì și cu lucruri aduse dela mânăstirea Radu-Vodă din București (1). Pe Evanghelia de Iași din 1762 se spune că ea a fost dată de Ilenca Racoviță «la sfânta mânăstirea noastră din *Târgul* Ocnei, unde se cinstește și se prăznuește hramul Sfintei Bunei Vestiri» (2).

Intărind scutirile șangăilor, Grigore Callimachi arată, la 18 Octomvrie 7270 (1761), ce categorii intră în «rufet»: «Însă totŭ rufetulŭ acesta a Ocneĭ cuprindu 125 liudi, adecă: șangăiĭ, lăturașiĭ, curteniĭ, tărăbănțașiĭ (= cu tărăboanțe) și vătăjeiĭ, cărora să li să dè și pecetluiturĭ roșie pe fețile lorŭ scrise, ca să fie cunoscuțĭ dentr'altă țară» (3). Iar Grigore Alexandru Ghica le confirmă, la 23 August 1764, vechea leafă: «cumŭ și alte obiceaiurĭ ce sintŭ acolò la ocnă să nu să strămute, ci, precumŭ aŭ fostŭ înŭ vremile trecute, așa să fie și de acumŭ înnainte». Constantin Vodă Moruzi reproduse apoi acest privilegiu la 19 Maiu 1779.

Când, la 5 Fevruarie 1783, Alexandru Mavrocordat (Delibeiu) reunì toate drepturile Ocnei într'un singur act solemn, numărul șangăilor erà de 225 liude. Se hotărà ca *„čfertulŭ lorŭ, căte cinci sute leĭ pe anŭ, să-lĭ dè la cămărașiĭ de ocnă în doaĭ rănduriˮ*. Și se urmează: «Deosăbitŭ și la vreme ăgutorințiĭ de iarnă să aibă a scuti *cinci crășme* ce vorŭ fi a șaugăilorŭ cu vinŭ într'ănsălea, fiindcă ăcastă slujbă nu să ia nicĭ să strângă dinŭ țară, nu este să să supere». Plata sării se ridică la patru bani. «Cumŭ și pentru cățĭ oameniĭ careĭ maĭ înnainte aŭ fostŭ înŭ slujba Ocniĭ și, întâmplându-li-să unora primejdie de beteșugŭ, alțiĭ ăgungându la vârsta bătrâneților și nemaĭ putându sluji, s'aŭ ertatŭ de cătră cămărașiĭ de ocnă de la slujba lorŭ, careĭ și acie aŭ peč. roșiĭ pe fețile lorŭ, ni-amŭ milostivitŭ Domnie Mè și, pentru toțĭ acie cățĭ vorŭ fi, hotărămŭ să nu să supere de birŭ și de ăgutorință. Așijderea și fimeilea sărace văduve ce vorŭ fi ale șangăilorŭ și altorŭ rufeturĭ ale ocniĭ să nu să supere de birŭ la čferturĭ saŭ la ăgutorință, cumŭ și de cătră cămărașiĭ de ocnă iarășŭ să nu fie supărate întru nimică,

(1) *Inscripții*, I, p. 28 (și bibliografia).
(2) Burada, *l. c.*, p. 172.
(3) Pecetea e cuprinsă într'un cadru înflorit.

și să aibă a scuti și căte doaĭ vite a lorŭ după hotărărea pontu-rilorŭ ce săntŭ cu pecetea gospodŭ. Iarŭ pe căte vite vorŭ avea maĭ multŭ, vorŭ da și eli la cisla haimanalelorŭ ocniĭ. Cumŭ și copieĭ șangăilorŭ, ce vorŭ fi drepțĭ aĭ lorŭ, neînsurațĭ și înŭ casăle părinților săĭ, iarășŭ hotărămŭ Domnie Mè să nu fie supărațĭ de birŭ și de ağutorință, și, dintr'aceștĭ 125 liudi șangăĭ și alte rufe-turĭ a ocniĭ, de să va întămpla să moară vre uniĭ, să fie volnicĭ cămărașiĭ de ocnă a lua din fičorĭĭ lorŭ ce vorŭ fi însurați și dinŭ haimanalile ocniĭ alțĭ oamenĭ înŭ locului lorŭ și să-ĭ pue la slujba ocniĭ (însă prinŭ știrea Domnieĭ și prinŭ marafetulŭ ispravnicilorŭ Ținutuluĭ), ca să nu fie nicĭodată lipsă dinŭ suma a 225 liudi ce săntŭ arătațĭ maĭ susŭ; însă totŭ rufetulŭ acesta alŭ ocniĭ, adică: șangăĭ, lăturașĭ, curtenĭ, tărăbănțașĭ, vătăjeĭ, să li să dè și peč. roșiĭ pe fețile lorŭ scrisă, ca să fie cunoscuțĭ dintr'altă țară, numaĭ și eĭ», etc.

Acest privilegiu e apoi reprodus, crescându-se la zece numărul cârciumelor scutite, de celălalt Alexandru Vodă Mavrocordat (Firarìs), la 1-iu Iulie 1785 și, după el, la 10 Maiu 1792 (1), și apoi la 13 Septemvrie 1804.

Printr'un act dela 2 Septemvrie 1785, se întărește șangăilor dreptul de a *vinde singuri băuturile în târg:*

Facemŭ știre cu ačastă carte alŭ Domnieĭ Mele că prinŭ jalba č-aŭ datŭ Domnii Mele șangăi ocniĭ, aŭ arătatŭ cumŭ că eĭ aŭ avutŭ vechiŭ obiceiŭ de numaĭ eĭ vându înŭ târgulŭ Ocniĭ vinu, păine, carne, pentru oareșcare chevernisală a lorŭ, care a lorŭ vechĭ obiceiŭ s'aŭ rugatŭ ca să li să în-tăriască și de la Domnie Mè. Decĭ Domnie Mè i-amŭ rănduitŭ la al nostru cinstitŭ credinčosŭ boeriŭ dum. Nicolae Rosetŭ Velŭ Logofătŭ ca să-șĭ arete dovezile ce vorŭ fi avându, precumŭ aŭ avutŭ acestŭ obiceiŭ. Unde mer-gându, aŭ arătatŭ o carte de la Domnie Sa Grigorie Ioanŭ Calimahŭ Vvdŭ cu însușĭ iscălitura și pecete Domnii Sale, dinŭ anulŭ 1767, Iunie 23, prinŭ carele arată că aŭ jăluitŭ șangăi ocniĭ precumŭ aŭ avutŭ vechĭ obiceiŭ de numaĭ eĭ vindè înŭ târgulŭ Ocneĭ vinŭ, păine, carne, după cumŭ arŭ fi arătându și într'o carte a Domnii Sale Costandinŭ Racoviță Voevodŭ č-arŭ fi fostŭ la mâna lorŭ, darŭ, de la o vreme încoace, streiniĭ ce să află șezе-torĭ la ocnă începându a vinde vinu, păine și carne, eĭ aŭ rămasu lipsițĭ de acea puțină chevernisală, și arată că, de vreme ce șangăi să află totdiauna

(1) Document deosebit de ornat, cu insemnele puterii, la sfârșit.

la ocnă și pentru că meșteșugulŭ lorŭ iaste greŭ, să aibă numaĭ eĭ și cămărașĭ de ocnă ačastă volnicie a vinde vinu, păine și carne, iarŭ altŭ nimine afară de șangăĭ și cămărașĭ de ocnă să nu aibă voia să vândă acestŭ feliŭ de lucruriĭ, atătŭ boeriĭ, egumeniĭ, cătŭ și birniciĭ, iarŭ pentru ceĭ cari arŭ îndrăzni a vinde de cele de susŭ pomenite arată că aŭ datŭ voie camarașilorŭ de ocnă pe uniĭ ca aciia să-ĭ popriască. Deciĭ, dumnealuĭ Velŭ Logftŭ încredințindu-ne întăiŭ că aŭ cetitŭ carte de susŭ pomenită, alŭ doile că slujba șangăilorŭ iaste grè și că li să cade a li să întări ačastă milă și de la Domnie Mè, iată darŭ că și Domnie Mè ni-amŭ milostivitŭ asupra lorŭ și prinŭ carte ačasta le învoimŭ și le întărimŭ cu hotărăre ca numaĭ șangăi și camarașiĭ de ocnă să aibă volniciia a vinde înŭ tărgulŭ Ocniĭ vinŭ, păine și carne, iarŭ alțiĭ afară de șangăĭ și de camarași de ocnă, nimine să nu îndrăzniască a vinde înŭ tărgulŭ Ocneĭ de aceste ce maĭ susŭ să arată, nič boeriĭ, nicĭ egumeniĭ, nicĭ birnicĭ,—căcĭ orĭcarele va îndrezni înpotriva porunciĭ Domnii Mele să vănză dinŭ cele de susŭ arătate, dămŭ Domnie Mè voia camarașilorŭ de ocnă pentru uniĭ ca aciia să-ĭ popriască. Dreptŭ aceia poroncimŭ Domnie Mè voĭ, șangăĭ, ca să căutațĭ, și de la locŭlŭ vostru nimine dinŭ voĭ să nu îndrăzniască a să strămuta, ca să nu să pricinuiască zăticnire la lucru spre paguba Cămăriĭ domnești, că apoĭ voĭ vețĭ avè a răspunde. Ačasta.

[Iscălitură.] 1785, Săpt. 2 (1).

Acest privilegiu fu întărit apoi la 18 Noemvre 1789, la 10 Maiu 1792, la 5 Fevruarie 1796, la 5 Fevruarie 1800.

Nicolae Roset cercetă și pentru locul târgului Trotușului, fost «gospod» pe baza actului domnesc din 3 August 1765. Buhăescul vânduse dania către Radu Racoviță, «și Logft Radulŭ încă l-aŭ fostŭ datŭ danie la mănăstire č-aŭ făcutŭ la tărgulŭ Ocniĭ. Pe urmă, viindu tărgovețiĭ de Trotușŭ și dându jalobă Domnii Sale cumŭ că locŭlŭ acesta aŭ fostŭ lăsatŭ și hotărâtŭ de Domnie Sa răpuosatulŭ Grigori Ghica Voevodŭ ca să fie totŭ locŭ gospodŭ, pentru hrana tărgoveților..., s'aŭ hotărâtŭ cumŭ că danie č-aŭ avutŭ Ștefanŭ Buhăesculŭ Comisulŭ iaste răsuflată, și s'aŭ întăritŭ cu hrisovulŭ Domnii Sale ce s'aŭ datŭ la mâna tărgoveților ca să aibă voia tărgoveții a să hrăni pe acelŭ locŭ pe cătŭ le va fi de trebuința lorŭ, iarŭ a-lŭ vinde saŭ a-lŭ înstreina locŭlŭ acesta, nu li s'aŭ datŭ voia. Apoĭ atunce s'aŭ înștiințatŭ Domnie Sa precumŭ că tărgoveții de Trotușŭ n'aŭ păzitŭ porunca Domnii Sale, nicĭ aŭ urmatŭ

(1) Titlul domnesc nu e cu chinovar, ci cu negru, ca și la actul următor.

hrisovuluĭ ce li s'aŭ fostŭ datŭ, ci îndată č-aŭ mersu acolo aŭ vândutŭ și aŭ înstreinatŭ o bucată dinŭ loculuĭ acela pe la uniĭ și alțiĭ, și cătŭ locŭ aŭ maĭ rămasŭ, l-aŭ cuprinsu-lŭ eĭ». Apoi fac plângere ca mai sus (pentru «cai Cămăriĭ», ș. a.), arătând actele dela cei doi Callimachi. Judecata fusese «cu Pah. Petrachi Vidalŭ». Hotărîrea favorabilă târgoveților de Trotuș trece acum la șangăi și târgoveții de Ocnă. In scurt, această recunoaștere de drept se mai face apoi și la 10 Maiu 1792, la 28 Aprilie 1793, la 5 Fevruarie 1800. Mai târziu găsim doar creșterea «lefii», la 12, la 18 bani noi (5 Fevruarie 1796, 20 Iunie 1814, numărul liudelor fiind acum de 300; întărire la 5 Fevruarie 1800).

Vom încheià cu câtevà acte privitoare la cărăuși, la moșia veche a Trotușului și la spitalul pe care, în 1828, Domnia îl făcù pentru șangăii bolnavi. In anexe se vor găsì știri despre unii dintre șangăii veacului al XVIII-lea.

Io Alexandru Costandinŭ Muruzŭ Voevodŭ, cu mila luĭ Dumnezeŭ Domnŭ țări Moldavv[i]leĭ.

Credinčoșĭ boeriĭ Domnii Meli dumv. ispravnicĭ de Bacăŭ, sănătate. Domnii Mele aŭ datŭ jalobă șavgăi *(sic)* ocniĭ și cu toțĭ breslașiĭ, arătândŭ că cărăușiĭ ce mergŭ la ocnă de încarcă sare, înŭ mergere drumuluĭ lorŭ cu dobitoacele, le mănâncă fănațulŭ înŭ țarina, și dumnealuĭ Caminar. Costachi Crupenschi încă li-arŭ fi luatŭ 80 de fălcĭ de fănațŭ dinŭ loculuĭ ce-lŭ aŭ dat spre hrana lorŭ, și deosăbitŭ și sătenĭĭ dinŭ satulŭ Viișoara li-arŭ fi pricinuindŭ multă supărare de păgubire, pentru că pe hotarulŭ Ocniĭ, unde esti loculuĭ hraniĭ lorŭ, îșŭ facŭ viĭ i curăturĭ și livezĭ și le închidŭ locu, și a lorŭ să află slobodŭ, și, cândŭ mergŭ cărăușiĭ de încarcă sare, dintr'acè pricină neavândŭ unde-șĭ paște boi, le calcă țarina și fănațăle lorŭ și pătimescŭ multă supărare și păgubire, cumŭ maĭ pre largŭ vețĭ înțălege dumv. dinŭ jaloba lorŭ č-aŭ datŭ, care vi să triimeti. Decĭ, cătŭ pentru aceli 80 fălcĭ de fănațŭ ce arată că li s'arŭ fi luatŭ dinŭ loculuĭ lorŭ de cătră dumnealuĭ Caminarŭ Costachi Crupenschi, fiindcă înŭ anulŭ trecutŭ, după judecata č-aŭ fostŭ la Divanŭ, înnainte Domnii Mele și a totŭ Sfatulŭ, între Camr. și între jăluitorĭ, prinŭ anaforà întărită de cătră Domniia Mè, ce s'aŭ datŭ la mâna Caminaruluĭ, s'aŭ hotărâtŭ ca dumnealuĭ Caminarŭ să nu triacă cu stăpânire moșii dums. Rădiulŭ maĭ multŭ decâtŭ numaĭ până înŭ sămnili hotară ce să arată prinŭ ispisoculŭ Domnuluĭ Gheorghii Ștefanŭ Vvoda ce-șĭ are la mână, și asămine și cu stăpânire moșii Pleșeștiĭ ce maĭ are dumnealuĭ totŭ după altŭ deosăbitŭ ispisocŭ, iarășŭ de la Domnulŭ Gheorghi Ștefanŭ Vodă, și alte ispisoace înŭ urmă, cumŭ

și pentru locului ce-lŭ maĭ are dumnealuĭ Caminarulŭ pesti Trotușŭ cu ispisocului Domnuluĭ Neculaĭ Alecsandru Vvoda, și alti ispisoace, încă s'aŭ hotărâtŭ ca să i să urmezi stăpănire, dinŭ hotarulŭ Ocniĭ, dinŭ vărfulŭ Coșniĭ, pe liniia driaptă spre apa Trotușuluĭ, pe părău Boghiĭ până înŭ apa Trotușuluĭ, și înŭ gosŭ până înŭ hotarulŭ Vorniculuĭ Rosetŭ, adecă înŭ părău Necorestilorŭ, iarŭ maĭ multŭ nič cu stăpănire uneĭ moșiĭ, nič cu altele să nu să întindă peste acele sămni și hotară, cumŭ și pentru o parte dinŭ locŭ, că aŭ fostŭ a jăluitorilorŭ, și Caminarulŭ o stăpănește fără de dreptati, s'aŭ hotărâtŭ ca și bucata acè de locŭ să o ia la a lorŭ stăpănire totŭ jăluitoriĭ, cumŭ pre largŭ să arată hotărâre Domnii Meli, prinŭ anaforaoa ce iasti dată la mâna Caminaruluĭ,—pentru aceia, viindŭ de față și dumnealuĭ Camnr. cu anaforaoa Domnii Meli ce are la mână, veți întra dumv. înŭ cercetare, și, de să va dovedi că Cami[na]rulŭ aŭ trecutŭ pesti aceli sămni și hotară, și cu asupră pisti hotărâre Domnii Meli li-aŭ luatŭ aceli 80 fălcĭ de fânați, să-lŭ faceți ca să li întoarcă dreptulŭ jăluitorilorŭ ca să nu maĭ supere pe Domniia Mè cu jalobă, și, asămine și pentru celelalti pricinĭ ce maĭ arată, încă să faceți cercetare pentru toati cu amăruntulŭ și, după cumŭ cuviința dreptățiĭ va da, iarășŭ să-ĭ puneți la cali de a să odihni,—după care să triimiteți înștiințare pre largŭ pentru toati către dumnealuĭ Velŭ Logofătŭ de Țara-de-gosŭ, înŭ ce chipŭ ați adeveritŭ arătările lorŭ, după cercetare ce ați făcutŭ și la[ce] cali ați pusŭ, ca, maĭ viindŭ să jăluiască că nu s'aŭ mulțămitŭ la vre o cerere č-aŭ făcutŭ, să să știia ce răspunsŭ să li să dè și ce punire la cali să să facă. 1804, Săpt. 6.

(Vo. :) Pročt. Velŭ Logft. S'aŭ trecutŭ [la condică].

Credinčoșĭ boerĭ Domnii Meli, dumv. ispravnicĭ de Bacăŭ, cu sănătati să să dè. Șavgăi *(sic)* Ocniĭ. (Pecete octogonală.)

1820, Maiu 12. «Jalba răfeturilorŭ Ocneĭ, dată către Domnulŭ Mihailu Sutu Vvdŭ, prinŭ cari aŭ jăluit pentru înpresurările ci să faci moșei domnești de către totĭ megeișeĭ, în cari să zice că și răposata Logofeteasa Măriuța Ghica, mama Vistieruluĭ Dimitrei Ghica, înpresoară cu moșia Dărmănesteĭ și Dofteana, înŭ dosul căruĭ jalbĭ urmează rezăluții domnescă spre a să rândui pi răps. Spatr. Dimitrei Beldimanŭ spre a hotără moșiia domniască, și după acei răzoluție urmează totu înŭ dosulŭ jalobeĭ acia și poronca domnescă dinŭ 1820, Maiŭ 1-iŭ, către Spatr. Beldimanŭ ca, mergăndŭ la stare loculuĭ, să aduni pi totĭ megeișeĭ înpreguraș cu dovezile lorŭ și prinŭ carte di blăstămŭ să cerceteză foarti cu amăruntulŭ ca să afli și să dovidescă cele adiveriti hotară, precumŭ dinŭ vechĭ ar fi urmatu stăpănirea, și di să faci vre o înpresurari și di către cini anumi, asămini și cini aŭ vândut curătura și fânați din parte moșeia domniască, cari s'ar fi alăturat către trupurile altor moșeĭ, cini săntu aceĭ cumpărătorĭ și dinŭ ci vremi.

1820, Maiu 13. Poronca domnescă dată la mănа răfitaşilorŭ să dă *(sic)* a Ocneĭ, cu cuprendire că s'aŭ rănduitu hotarnicu moşăi domneştĭ pi Spatr. Dumitrei Beldimanu', iar, fiindcă răfetaşiĭ s'aŭ plănsu că dinŭ întămplare scresorile s'ar fi perdut şi toată lămurire dreptăţilorŭ s'a putè cunoaşti dinŭ scrisorile megeişilorŭ, cu cari uneĭ cu tăinuri *(sic)* nu arŭ fi vroitŭ a le arăta ca să să vadă, apoĭ Domnul poroncește hotărăt tuturor acelorŭ megeişĭ înpreğuraşĭ ca, fără nicĭ o tăgăduiri, îndată ci să vorŭ înştiinţa di cătră boeriul rănduitu, să scoată şi să arăte înŭ cercetare toate scrisorile ci vorŭ avè, spre a să putè lua pleroforei di urmare adivăruluĭ şi a să da cu înlesniri sfărşitu poronciĭ domneştĭ, căcĭ, la dinŭ potrivă, boeriul rănduitu ari poroncă a da sfărşitu numaĭ di pi arătările rufetaşilor.

Afacerea urmează şi în epoca Regulamentului Organic: aceste rezumate chiar sunt luate din actele procesului dela 1849.

Cu mila luĭ Dumnezeŭ noĭ, Ioan Sandu Sturza Vvoda, Domn ţăriĭ Moldavvieĭ.

Văzăndŭ Domniia Mè o mare neîndămănare şi neînlesnire ci aŭ bolnaviĭ şaugăĭ şi alte rufeturĭ a Ocnilorŭ spre îndreptare şi însănătoşare lorŭ, nu numaĭ dispre lipsa celorŭ maĭ cu îndestulare trebuinčoase, darŭ şi de spre neodihna lorŭ la căutare, neavăndŭ locŭ înnadinsŭ spre ačasta alcătuitŭ pentru şădere lorŭ înŭ vremea neputinţeĭ şi a boaleĭ, dinŭ care pricină neavăndŭ prilejulŭ a face pază potrivită, de multe orĭ maĭ răŭ să vatămă, cu măhniciune sufletiască ni-amŭ scărbitŭ şi înpreună ne-aŭ durutŭ de o aşa întămplare, carea obştești pe omenire poate să aducă cătră o duioasă milostivire. Apoĭ, după părinteasca îngrijăre ci să cuvine oblăduitorilorŭ Domnĭ a avè spre îndreptare prinŭ cătŭ să poati unorŭ ca acesti nevoĭ, socotindŭ chipurili prinŭ cari maĭ fără greutate arŭ lua o prifacere spre maĭ bine, şi ştiindŭ că încă di la procatohiĭ noştri Domnĭ iasti alcătuitŭ la Tărgulŭ Ocnilorŭ înnadinsu doftorŭ cu doftoriile trebuinčoasă spre căutare acestorŭ bolnavĭ (care alcătuire, cu cătŭ iasti neapărat trebuitoare, cu atăta nu aduce vre o ispravă dorită, dacă nu să întovărăşăşti şi nu să ajută cu celilalti ci maĭ trebuescŭ, precumŭ casă de odihnă şi măncare potrivită şi căti alti căutărĭ aducŭ bolnavilorŭ o măngăere şi, cumŭ s'arŭ zice, o învioşare), de neapărată trebuinţă amŭ găsitŭ a fi de a să faci înŭ Tărgulŭ Ocnilorŭ oareşcari odăĭ pentru atăta numaĭ, şi di a închipui vre unŭ iratŭ spre ţănere bolnavilorŭ înŭ chipulŭ cumŭ s'aŭ zisŭ maĭ susŭ. Şi, aşa, chibzuindŭ a fi locŭ potrivit spre facire di asămine odăĭ ograda Bisericiĭ Domneştĭ ci iasti acolò la Ocnă, cu hramulŭ Prè-Cuvioasiĭ Maiciĭ Noastre Paraschevi, carea acea ogradă aŭ maĭ fostŭ şi înnaintea întrebuinţată spre trebuinţa Cămăriĭ

Ocnilorŭ, hotărămŭ a să face înŭ ograda însămnată şapti odăĭ, care să fie spre şădere doftoruluĭ ci iasti alcătuit, ţănere doftoriilorŭ trebuinčoase, şădere cu odihnă a bolnavilorŭ şi a celorŭ cari vorŭ slujă înŭ trebuinţăle lorŭ, făcăndu-să şi osăbită căsuţă pentru bucătărie, şi încă şi alta ca o chelărie, pentru trebuinţa ačasta. Iarŭ apoĭ, ca să nu să facă vre o îngreuere asupra altora, hotărămŭ ca materiia trebuinčoasă la acesti să să diai de către însuşĭ rufeturile Ocnilorŭ, ca unŭ lucru lesničosŭ pentru dănşiĭ, cu netăgăduire şi de neapărată trebuinţă şi multă folosănţă pentru însuşĭ eĭ, şi cheltuiala trebuitoare înŭ facerea lorŭ să va da de către Camaraşŭ, urmăndu-să într'acestŭ chipŭ şi după vremĭ, căndŭ dinŭ întămplare odăile vorŭ avè trebuinţă de vre unŭ meremetŭ şi întocmire. Spre a să putè însă întămpina cheltuiala bolnavilorŭ cu cea maĭ bună rănduială, legiuimŭ acestŭ irat. Adică, întăĭ, dinŭ aceli căti doă parali ci săntŭ običnuiţĭ a să lua di totŭ carulŭ ci mergi la Ocnă spre încărcare di sare, una pentru oameniĭ păzitorĭ a ocnilorŭ şi alta pentru mănăstire luĭ Aronŭ-Vodă, ačastă di pi urmă parà, cari să lua maĭ înnainte de către mănăstire Aronŭ-Vodă, să aibă a să trage înŭ cheltuiala pentru bolnaviĭ rufeturilorŭ, fiindŭ de prisosŭ maĭ multŭ la mănăstirea însămnată, pe lăngă alti miluiriĭ şi venituriĭ ci ari îndestule înŭ zioa de astăzĭ către a sa trebuinţă. Alŭ doile, hărăzimŭ la ačastă trebuinţă şi legiuimŭ ca pi totŭ anulŭ să să dei dinŭ Ocnele gospodŭ căti doăzăci miĭ ocă sari înŭ drobĭ dinŭ măgle, cari sari să să dia neapăratŭ, orĭ înŭ vănzare de vorŭ fi ocnile, saŭ înŭ credinţă di să vorŭ căuta, şi să fie slobodŭ a să vindi şi acolò pi locŭ şi orĭundi va fi preţulŭ celŭ maĭ priinčosŭ. Acesti cu nestrămutatŭ pronomionŭ legiuindu-să pentru înlesnire trebuinţiĭ bolnavilorŭ ci s'aŭ zisŭ, s'aŭ datŭ şi domnesculŭ nostru acestŭ hrisovu, întărit cu însuşŭ a noastră domniască iscălitură şi pecete spre întocmaĭ urmare. Poftimŭ şi pe luminaţiĭ Domnĭ fraţiĭ noştri cariĭ dinŭ Proniia luĭ Dumnăzeŭ înŭ urma noastră să vorŭ orăndui oblăduitorĭ pămăntuluĭ acestuia ca să înstatorničască, adăogăndŭ şi dinŭ partea domniilorŭ sale cele căzute, spre a să ţănè trebuinţa ačasta în nejăgnire, pentru a Domniilorŭ Sale pururе laudă şi înŭ vecĭ nesfărşită pomenire. S'aŭ scrisŭ la Scaonulŭ Domniiĭ Meli înŭ oraşulŭ Iaşiĭ, întru cea d'intăĭ Domniia noastră la Moldavviia, înŭ anulŭ alŭ şasăle.

La let 1828, Fevr. 26.

Io Ioan Sandu Sturza Voevod.
(Pecetea cea mare.)

(Iscălitura Vistierului.)
S'aŭ trecutŭ înŭ condica Visterii
de hrisoave. Petre Idierulŭ
Comisŭ.

ANEXE

Rezumate de acte privitoare la deosebiți șangăi în secolul al XVIII-lea (după dosarul procesului din 1849).

7275, Martie 23. Zapisŭ luĭ Neculaĭ Moguşŭ şavgăŭ şi a Marii soţii luĭ şi a fičorilorŭ şi a fetelorŭ luĭ, adiverită cu pecete Ocneĭ şi cu marturĭ: Gheorghei birăŭ şi cu alţiĭ şavgăĭ, cu care aŭ vândut Pahr. Costachi Cămăraşŭ de Ocnă părţile lor di moşii baştină, di la părinţiĭ lor, sunt *(sic)* şi părinţilorŭ ce le-aŭ fostu dat un[chi]ul lor Vasăle Bujor danei la ciasul morţeĭ, însă parte luĭ Bujor, ci iaste în Pravila şi la Brăteşti, şi parte luĭ Moguşŭ de Brăteşti, chear şi din celealtă *(sic)* parte a luĭ Bujor şi a luĭ Moşu, la valea Ţiganilor, la ruptură, şi parte luĭ Moguş de la Pupuşa; aceste părţĭ s'aŭ vândut Cămăraşuluĭ cu 35 leĭ.

7276, Noemvrie 1-iŭ, zapisŭ di la Neculaĭ Bordeĭ şavgău Ocniĭ, înpreună şi cu fratile săŭ Vasăli Bordeĭ, fičor luĭ Toadir Bordeĭ şi cu feciorii lorŭ, cu care aŭ vândut dreptŭ 15 leĭ şi a luĭ Costandinŭ dreaptă ocină şi moşei a lorŭ; însă parte lor, cătă să va alegi dinŭ Brăteştĭ şi Pravila, cari parte aŭ ţinutŭ eĭ di pi Albota.

7273, Martie 25. Zapisŭ di la Eni Blăndea, Mihaiŭ Blăndea, fratile luĭ, Eleana sora lorŭ, cu cari aŭ vândut dreptŭ 40 leĭ Pahr. Costandinŭ Camaraşulŭ di Ocnă, că aŭ vândut toati părţile lor di moşii, ale Blăndeştilorŭ, cari moşiĭ este înŭ Ţănutulŭ Bacăuluĭ, pi Vale Ţiganilorŭ, ci să numeşte Rupturile.

7273, Martie 23, zapisŭ di la Lupu Haide şi fečoreĭ luĭ, Gheorghei şi Catrina, cu cari aŭ vândutŭ dreptŭ 20 leĭ Pahr. Costandinŭ Camaraşulŭ di Ocnă parte lorŭ di moşei dinŭ Ţănutulŭ Vasluiuluĭ pi Vale Ţăganilorŭ, ci să cheamă Rupturile, cari şi lorŭ le aŭ fostu moşei de baştină di la părinţiĭ lor.

7273, Mart 23, zapisul di la Ghorghei Oicianu şangăŭ, di la Măriuţa, soţiia luĭ, şi di la fičoriĭ săĭ, cu cari aŭ vândutŭ dreptu 10 leĭ Pahr. Costandinŭ Camaraşuluĭ di Ocnă parte lorŭ di moşei ce aŭ avut-o di baştenă di la părinţiĭ lorŭ, ci să cheamă la Ruptură, înŭ Pravila, ci să ţine [de] Brăteştĭ.

. . . . . .

1765, 7272, Apr. 12, zapisulŭ di la Ioniţa Haide, cu Stanca, soţia luĭ, şi di la fičoreĭ lorŭ, încredinţatŭ şi di la răfetulŭ Ocnilorŭ, cu pecete cu cari aŭ vândutŭ dreptu 15 leĭ Pahr. Costandinŭ Cămaraşuluĭ di Ocnă parte lorŭ ci să va alege dinŭ Ruptura ci să trage di la părinţiĭ şi strămoşiĭ lorŭ.

1765, 7272, Mart 23, zapisulŭ luĭ Vasile Antonaşŭ şavgăŭ şi Nastasăi, soţai luĭ, şi cu fei lor, încredinţat şi cu pecetea răfetuluĭ Ocneĭ, şi Gheorghei

birăulŭ, marturŭ, şi alţĭ şangăĭ, cu cari aŭ vândutu dreptu 20 leĭ Pahr. Costandinŭ Cămăraşuluĭ di Ocnă, parte lor di moşii dinŭ Ţinutulŭ Bacăuluĭ, ci să cheamă Rupturile care o avè dila părinţăĭ şi moşiĭ lor.

. . . . . .

1796, Ocv. 4, zapisul luĭ Spredonŭ Muntenŭ (?), şangăŭ dinŭ Târgu Ocnilorŭ, şi a fimeiĭ luĭ Măriuţa şi treĭ fiĕorĭ aĭ lor, prinŭ cari aŭ vândutŭ gramaticuluĭ Iordachi patru pogoani di locu otŭ Bogata...

1796, Iulei 21. Zapisul luĭ Ioniţi Dimachi dinŭ Târgu-Ocnilor şi fimeia luĭ şi altor niamurĭ a lorŭ, prinŭ cari aŭ vândut gramaticuluĭ Iordachi treĭ pogoani di loc dinŭ Bogata-cei-Mari, dreaptă moşiia a lorŭ, di la strămoşeĭ săĭ (vinde şi cu fraţii Vasile şi Chiriac, în acelaş an).

1799, Avgustŭ 8, zapisulŭ Marieĭ luĭ Gheorghei Cobzariu, fimeia luĭ, dinŭ Târgulŭ-Ocnilorŭ, prinŭ care aŭ vândut gramaticuluĭ Iordachi o curătură în Bogata, dreptu 2 leĭ şi 20 di parali.

Analele Academiei Române. L. B.

Tom. XXXIV.—Desbaterile Academiei în 1911—1912. . . . . 4.—
» *XXXIV.—Memoriile Secţiunii Istorice.* . . . . . 20.—
Breasla Blănarilor din Botoşani, Catastihul şi actele ei, de *N. Iorga.* —,50
Pagini din istoria culturală: I. Privilegiul din 1815 al Târgului-Frumos. — II. Din vieaţa moşnenilor vieri ai ţinutului Săcuienilor, de *N. Iorga* . . . . . 1.—
Insemnătatea Divanurilor ad-hoc din Iaşi şi Bucureşti în istoria renaşterii României, de *Dimitrie A. Sturdza:*
—— —— VI. Anul 1858. Adunarea electivă din Iaşi . . . . . 1.—
—— —— VII. Anul 1858. Căimăcămia din Valahia a domnilor Emanoil Băleanu, Ioan Manu şi Ioan A. Filipescu şi influenţa precumpănitoare a Adunării Elective din Iaşi asupra Adunării Elective din Bucureşti 1,60
Turburări revoluţionare în Ţara-Românească între anii 1840—1843, de *Ioan C. Filitti* . . . . . 1.—
Contribuţii la istoria bisericii noastre: I. Despre Mânăstirea Neamţului. — II. Bălineşti, de *N. Iorga* . . . . . —,40
O scrisoare din 1679 a Mitropolitului Dosofteiu, de *I. Bogdan.* . —,50
Cetatea Ulmetum. Descoperirile primei campanii de săpături din vara anului 1911, de *Vasile Pârvan* . . . . . 5.—
Insemnătatea europeană a realizării definitive a dorinţelor rostite de Divanurile ad-hoc în 7/19 şi 9/21 Octomvrie 1857, de *Dimitrie A. Sturdza,* I . . . . . —,40
—— —— II. . . . . —,80
—— —— III. . . . . —,70
Nicolae Kretzulescu, 1812—1900—1912, de *A. D. Xenopol.* . . . . —,20
Gheorghe Asachi ca tipograf şi editor — după Catalogul lui din 1847, — de *N. Iorga* . . . . . —,60
Politica Austriei faţă de Unire. — I. Inainte de Conferinţele din Paris, de *N. Iorga* . . . . . —,30
Un ofiţer român în oastea lui Carol al XII-lea. — Câteva note,— de *N. Iorga* . . . . . —,20
Autoritatea faptului îndeplinit executat în 1866 de cei îndreptăţiţi, de *D. A. Sturdza* . . . . . 2.—
Notă despre un studiu al d-lui Millet, de *I. Kalinderu* . . . . . —,20
Insemnătatea ţinuturilor de peste Prut pentru istoria Românilor şi pentru folclorul românesc, de *N. Iorga* . . . . . —,20
Norma ponderală dela Perinthus, de *M. C. Sutzu* . . . . . —,20
Un manifest românesc tipărit cu litere latine al Impăratului Leopold I din anul 1701, de *I. Ursu* . . . . . —,30
Contribuţii privitoare la relaţiile Bisericii româneşti cu Rusia în veacul XVII, de *Dr. Silviu Dragomir* . . . . . 2.—
Memoriu despre documentele cartografice privitoare la răsboiul din 1787—1791, de *N. Docan.* 1,20
» *XXXV.*—Desbaterile Academiei în 1912—1913 . . . . . 5.—
» *XXXV.—Memoriile Secţiunii Istorice.* . . . . . 8.—
Plângerea lui Ioan Sandu Sturza Vodă împotriva sudiţilor străini în Moldova, de *N. Iorga* . . . . . —,20
Din ţinuturile pierdute. Boieri şi răzeşi în Bucovina şi Basarabia în cele dintâi decenii după anexare, de *N. Iorga* . . . . 1.—
Câteva ştiri nouă privitoare la Istoria Românilor, de *N. Iorga* . —,30
Notele unui istoric cu privire la evenimentele din Balcani, de *N. Iorga* . . . . . —,50
Două plângeri ale episcopului de Râmnic Galaction, de *N. Iorga.* —,20
Versuri nouă ale lui Ienăchiţă Văcărescu, de *N. Iorga* . . . . . —,20
Barbu Ştirbei ca educator, de *N. Iorga* . . . . . —,20
Insemnătatea lucrărilor Comisiunii europene dela gurile Dunărei, 1856 la 1912, de *Dimitrie A. Sturdza.* I, 1856 la 1866 . . . . . —,30
—— —— II. 1866—1905 . . . . . —,50
—— —— III. 1894—1912 . . . . . 1.—
Patrahirul lui Alexandru cel Bun: Cel dintâiu chip de Domn român, de *N. Iorga* . . . . . —,30
Ucraina moldovenească, de *N. Iorga* . . . . . —,30
Monete inedite din oraşele noastre pontice, de *M. C. Sutzu* . . . —,50
Condiţiunile de politică generală în cari s'au întemeiat bisericile româneşti în veacurile XIV—XV, de *N. Iorga* . . . . . —,30
Două tradiţii istorice în Balcani: a Italiei şi a Românilor, de *N. Iorga.* . . . . . —,20
Bătăliile dela Gwozdziec şi Obertyn (1531), de *I. Ursu* . . . . . —,50
Descoperiri nouă în Scythia minor, de *V. Pârvan* . . . . . 2.—
Ideile de legi şi de prevedere, de *A. D. Xenopol* . . . . . —,20
Principele ardelean Acaţiu Barcsai şi Mitropolitul Sava Brancovici, de *Dr. Ioan Lupaş* . . . . . —,30

Analele Academiei Române. L. B.

Tom. XXXVI.—Desbaterile Academiei în 1913—1914 . . . . . 5.—
» *XXXVI.—Memoriile Secţiunii Istorice.* . . . . . 20.—
Armenii şi Românii: O paralelă istorică, de *N. Iorga* . . . . . —,40
Ştiri nouă din Dacia Malvensis, de *Vasile Pârvan* . . . . . 1.—
Privilegiul lui Mohammed al II-lea pentru Pera (1-iu Iunie 1453), de *N. Iorga* . . . . . —,50
Castrul dela Poiana şi drumul roman prin Moldova de jos, de *Vasile Pârvan* . . . . . 1.—
Ostaşi dela Prut cu un nou act dela Alexandru cel Bun.—Răzeşi romaşcani, de *N. Iorga* . . . . . —,40
Ceva despre Episcopul maramurăşan Iosif Stoica.—Câtevà fragmente de vechi Cazanii româneşti, de *N. Iorga* . . . . . —,50
Istoria Evreilor în ţerile noastre, de *N. Iorga* . . . . . —,40
Vasile Lupu ca următor al Impăraţilor de răsărit în tutelarea patriarhiei de Constantinopole şi a Bisericii ortodoxe, de *N. Iorga.* —,40
Clopotul dăruit de Caragheorghe, întemeietorul Serbiei, bisericii satului Topola (1811), de *N. Iorga* . . . . . —,20
Cetatea Ulmetum, II 1. Descoperirile campaniei a doua şi a treia de săpături din anii 1912 şi 1913, de *Vasile Pârvan* . . . . . 3.—
Cetatea Ulmetum, II 2. Descoperirile campaniei a doua şi a treia de săpături din anii 1912 şi 1913, de *Vasile Pârvan* . . . . . 2.—
Dela Cetatea Tropaeum-Adamclisi: Basilica-cisternă. Studiu arheologic, de *G. Murnu* . . . . . 1.—
Două inscripţii nouă găsite la Mânăstirea Bistriţa (Neamţ), de *N. Iorga* . . . . . —,20
Muntele Athos în legătură cu ţerile noastre, de *N. Iorga* . . . . 1.—
Din influenţele politicei europene asupra Istoriei noastre (Moise Vodă, 1529 Martie—1530 August), de *I. Ursu* . . . . . —,20
Steagul lui Mihnea Vodă Radul în muzeul istoric din Belgrad, de *N. Iorga* . . . . . —,50
Explorăţiuni austriace pe Dunăre la sfârşitul veacului al XVIII-lea, de *N. Docan* . . . . . 2.—
Contribuţii documentare la Istoria Olteniei în veacul al XIX-lea, de *N. Iorga.* . . . . . —,20
Nifon II, Patriarhul Constantinopolului, de *Diaconul Dr. Nic. M. Popescu* . . . . . —,80
Renegaţi în trecutul ţerilor noastre şi al neamului românesc, de *N. Iorga* . . . . . —,20
Şedinţa Academiei Române dela 1 Maiu 1914, de *D. A. Sturdza.* —,60
Fundaţiuni religioase ale Domnilor Români în Orient, de *N. Iorga.* —,20
Fundaţiunile Domnilor Români în Epir, de *N. Iorga* . . . . . —,30
Un act românesc privitor la începătorul culturii bulgare Dr. Veron, de *N. Iorga* . . . . . —,20
O hartă a Ţerii-Româneşti din c. 1780 şi un geograf dobrogean, de *N. Iorga* . . . . . —,50
Nouă documente basarabene, de *N. Iorga* . . . . . —,20
Situaţiunea internaţională a Principatului Ţerii-Româneşti în vremea lui Şerban Cantacuzino (1678—1688), de *Ioan Radonić.* —,30
Corespondenţa Domnilor şi Boierilor români cu Metternich şi cu Gentz între anii 1812—1828, de *Ioan C. Filitti* . . . . . —,50
Stâlpul lui Mihaiu Racoviţă Vv, în Bucovina, de *Teodor V. Ştefanelli* . . . . . —,50
Veneţia în Marea Neagră, I: Dobrotici, de *N. Iorga* . . . . . —,40
Veneţia în Marea Neagră, II: Legături cu Turcii şi cu creştinii din Balcani dela lupta dela Cosovo până la cea dela Nicopole (1389—96), de *N. Iorga* . . . . . —,50
Tom. XXXVII. — Desbaterile Academiei în 1914—1915 . . . . *(Sub presă).*
» *XXXVII. — Memoriile Secţiunii Istorice.* . . . . . *(Sub presă).*
Veneţia în Marea Neagră. III: Originea legăturilor cu Ştefan cel Mare şi mediul politic al desvoltării lor, de *N. Iorga* . . . . . —,80
Pilda bunilor Domni din trecut faţă de şcoala românească, de *N. Iorga* 1,50
Scrisori inedite ale lui Tudor Vladimirescu, de *N. Iorga* 1,50
Activitatea culturală a lui Constantin Vodă Brâncoveanu şi scopurile Academiei Române, de *N. Iorga* . . . . . —,20
Opera de istoric a Regelui Carol, de *N. Iorga.* . . . . . —,20
Neamul Agarici, Răzeşi fălciieni şi vaslueni, de *N. Iorga* . . . . —,20
Imperialismul austriac şi cel rus în desvoltare paralelă, de *N. Iorga* . . . . . —,30
Din legăturile noastre cu sârbii, de *N. Iorga* . . . . . —,20

Inst. de Arte Grafice «CAROL GOBL» S-sor I. St. Rasidescu